

Татарстан Республикасы
Аксубай муниципаль районы
Иске Узи авыл жирлеге Советы
423050, Татарстан Республикасы
Аксубай районы, Иске Узи авылы,
Ленин ур., 2А нчә йорт
т. 4-13-48

Совет
Староузеевского сельского поселения
Аксубаевского муниципального района
Республики Татарстан
423050, Республика Татарстан
Аксубаевский район с.Старое Узеево,
ул.Ленина, д.2А
т. 4-13-48

КАРАР

10 апрель 2023 ел

№50

Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Узи авыл жирлеге
территориясендә төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контроль турында
Нигезләмәне раслау хакында

"Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары
турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федэраль законның 14
статьясындагы 19 пункты, "Россия Федерациясендә дәүләт контроле (кузәтчелеге)
һәм муниципаль контроль турында" 248-ФЗ номерлы 31.07.2020 елгы Федэраль
закон, Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Узи авыл жирлеге
Уставы нигезендә, Иске Узи авыл жирлеге Советы

Карап кабул итте:

1. Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Узи авыл
жирлеге территорииясендә төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контроль турында
нигезләмәне расларга (кушымта).
2. Әлеге карап рәсми рәвештә басылып чыккан көннән үз көченә керә.
3. Әлеге каарны Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат
порталында "Интернет" мәгълүмати-телекоммуникация чөлтәрендә тубәндәге адрес
буенча бастырып чыгарырга: <http://pravo.tatarstan.ru> һәм торак пунктның мәгълүмат
стендларында.

Иске Узи авыл жирлеге башлыгы,
Совет Рәисе:

Н.В.Айдова

РАСЛАНГАН
Татарстан Республикасы
Аксубай муниципаль районы
Иске Узи авыл жирлеге
Советы карары белән
10.04.2023 ел №50

**Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Узи авыл
жирлеге территориясендә төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контроль
турында нигезләмә**

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Өлеге нигезләмә Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Узи авыл жирлеге территориясендә төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру тәртибен билгели (алга таба - төзекләндерү өлкәсендә контроль).

1.2. Төзекләндерү өлкәсендә контроль предметы булып юридик затларның, шәхси эшмәкәрләрнең, гражданнарның (алга таба - контрольдә тотыла торган затлар) Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Узи авыл жирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен (алга таба - төзекләндерү кагыйдәләрен), инвалидлар өчен социаль, инженер һәм транспорт инфраструктурасы объектларына һәм күрсәтелә торган хәзмәтләргә ирешү мөмкинлеген тәэммин итү таләпләрен үтәве тора (алга таба шулай ук мәжбүри таләпләр).

1.3. Төзекләндерү өлкәсендә Контроль Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Узи авыл жирлеге башкарма комитеты (алга таба - администрация) тарафыннан башкарыла.

1.4. Администрациянең төзекләндерү өлкәсендә контроль алып барырга вәкаләтле вазифаи затлары булып торак пункт башлыгы (тиешле вазифаи затларның төгәл исемнәрен күрсәтергә) тора (алга таба шулай ук контроль алып барырга вәкаләтле вазифаи затлар). Администрациянең күрсәтелгән вазифалы затларның вазифа бурычларына аларның вазифа инструкциясенә ярашлы рәвештә төзекләндерү өлкәсендә контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыру керә.

"Россия Федерациясендә дәүләт контроле (кузәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында" гы 31.07.2020 № 248-ФЗ Федераль закон һәм башка федераль законнар нигезендә төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашырганда контрольдә тотарга вәкаләтле вазыйфаи затлар хокукларга, бурычларга ия һәм җаваплы.

1.5. "Россия Федерациясендә дәүләт контроле (кузәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында" 31.07.2020 № 248-ФЗ Федераль законы, "Жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль законы нигезләмәләре төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру, профилактик чараплар, контроль чараплар оештыру һәм үткәрү белән бәйле мәнәсәбәтләргә карата кулланыла Россия Федерациясендә үзидарәләр.

1.6. Администрация төзекләндерү Кагыйдәләренең үтәлешен контрольдә tota,

шул исәптән:

1) янәшәдәге территорияләрне тоту буенча мәжбүри таләпләр;

2) тәзекләндерү әлементлары һәм объектлары эчтәлеге буенча мәжбүри таләпләр, шул исәптән таләпләр:

халыкның аз хәрәкәтләнүче тәркемнәренең мәгариф, сәламәтлек саклау, мәдәният, физик культура һәм спорт, халыкка социаль хезмәт күрсәту объектларына ирекле көрүенә комачауламаган коймалар урнаштыру буенча;

торак булмаган биналар, корылмалар, Корылмалар, биналарның башка стеналары, корылмалар, Корылмалар фасадлары, шулай ук тәзекләндерүнең башка элементлары һәм жәмәгать урыннары эчтәлеге буенча;

инженерлық корылмаларын эксплуатацияләү өчен кирәклө мәгълүматны үз эченә алган махсус билгеләр, язулар эчтәлеге буенча;

- Татарстан Республикасының норматив хокукий актларында һәм тәзекләндерү кагыйдәләрендә билгеләнгән жири эшләрен башкару тәртибенә туры китереп бирелә торган жири эшләрен башкаруга рәхсәтнамә нигезендә жири эшләрен башкару буенча;

биналарга һәм аларга көрү урыннарына ирекле юллар, шулай ук ишегалларына ирекле көрү юлларын тәэммин итү, жәяүлеләр иминлеген һәм жәяүлеләр хәрәкәтенең куркынычсызлыгын тәэммин итү, шул исәптән инвалидлар һәм халыкның башка аз хәрәкәтләнүче тәркемнәре, жири эшләре башкарылган чорда;

- Татарстан Республикасы норматив хокукий актлары белән билгеләнгән срокта аварияләр нәтиҗәсендә эшләр башкару турында администрациягә хәбәрнамә жиберү буенча;

- транспорт чарапарын газонга яисә башка яшелләндерелгән яисә рекреацион территориягә урнаштыруның рәхсәт ителмәве турында, анда транспорт чарапарын урнаштыру тәзекләндерү кагыйдәләре белән чикләнгән, шулай ук аларны эксплуатацияләгәндә, хезмәт күрсәткәндә яки ремонтлаганда, йөкләр ташу яисә тәзелеш мәйданчыкларыннан чыкканда (Чатыр яки ышык урын булмау сәбәпле) Гомуми файдаланудагы территорияләрне транспорт чарапары белән пычратуның рәхсәт ителмәве турында;

3) Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Узи авыл жирлеге территориясен кышкы чорда жыештыру буенча мәжбүри таләпләр, шул исәптән биналарның, корылмаларның түбәләрен кардан, боздан һәм сосулектан чистарту буенча чарапар үткәрүне контролдә тоту;

4) Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Узи авыл жирлеге территориясен жәйге чорда жыештыру буенча мәжбүри таләпләр, шул исәптән карантин, агулы һәм чүп үләннәрен ачыклау, алар белән көрәшү, аларның очагын локальләштерү, бетерү буенча мәжбүри таләпләр;

5) махсус янгынга каршы режим гамәлдә булган чорда янгын куркынычсызлыгының өстәмә мәжбүри таләпләре;

6) гомуми файдаланудагы территорияләрдә жири асты коммуникацияләрен салу,

ұзгәртеп кору, ремонтлау һәм тоту буенча мәжбүри таләпләр;

7) яшеллекләрне утырту, саклау һәм тоту буенча мәжбүри таләпләр, шул исәптән ағачларны һәм қуакларны кису билеты һәм (яки) ағачларны һәм қуакларны күчереп утыртуга рәхсәт нигезендә алып ташлау (жимеру), күчереп утырту буенча мәжбүри таләпләр, әгәр мондый документлар (кису билеты, күчереп утыртуга рәхсәт) тәзекләндөрү қагыйдәләрендә билгеләнгән очракларда бирелергә тиеш булса;

8) каты коммуналь калдықларны саклау буенча мәжбүри таләпләр;

9) хайваннарны йөрту буенча мәжбүри таләпләр һәм авыл хужалығы хайваннарын һәм кошларын гомуми файдаланудагы территорияләрдә һәм тәзекләндөрү қагыйдәләрендә каралган башка территорияләрдә кәтүгә рәхсәт ителмәү турында таләпләр.

Администрация контрольдә тотарга вәкаләтле вазифаи затлар тарафыннан аларның компетенциясе чикләрендә бирелгән мәжбүри таләпләрне бозуны бетерү турындағы күрсәтмәләрнең үтәлешен контрольдә тота.

1.7. Бу хәлдә тәзекләндөрү элементлары дип декоратив, техник, планлаштыру, конструктив жайламалар, яшелләндөрү элементлары, төрле жиһазлар һәм бизәкләр, шул исәптән бина фасадлары, Корылмалар, Корылмалар, кече архитектура формалары, капиталь булмаган стационар булмаган корылмалар һәм корылмалар, мәгълүмат щитлары һәм территорияне тәзекләндөрүнен состав өлешләре буларак кулланыла торган күрсәткечләр аңлатыла.

Бу хәлдә тәзекләндөрү объектлары дип төрле функциональ билгеләнештәге территорияләр аңлатыла, аларда тәзекләндөрү буенча эшчөнлек алып барыла, шул исәптән:

- 1) планлаштыру структурасы элементлары (зоналар (массивлар), районнар (шул исәптән торак районнар, микрорайоннар, кварталлар, сәнәгать районнары), гражданнарың, бакчачылық, бакчачылық коммерцияле булмаган берләшмәләре урнашкан территорияләр);
- 2) урам-юл чөлтәре элементлары (аллеялар, бульварлар, магистральләр, тыңдырмалар, мәйданнар, юллар, проспектлар, тыңдырмалар, разъездлар, төшүләр, трактлар, тупиклар, урамнар, шоссе);
- 3) ишегалды территорияләре;
- 4) балалар һәм спорт мәйданчылары;
- 5) хайваннарны йөрту мәйданчылары;
- 6) машина кую урыннары (машина кую урыннары);
- 7) парклар, скверлар, башка яшел зоналар;
- 8) техник һәм санитар-күзәту зоналары;

Бу хәлдәге саклагыч жайламалар дип капкалар, капкалар, шлагбаумнар, шул исәптән автомат һәм декоратив коймалар (коймалар) аңлатыла.

1.8. Администрация төзекләндеру өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру кысаларында төзекләндеру өлкәсендә контроль объектларын исәпкә алуны тәэммин итә.

Администрация тарафыннан төзекләндеру өлкәсендәге контроль объектларын өлгө Нигезләмәгә ярashлы рәвештә билгеле бер куркыныч категориясенә кертү гамәлгә ашырыла.

2. Төзекләндеру өлкәсендә контрольне гамәлгә ашырганда закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зыян) китерү куркынычлары белән идарә итү

2.1. Администрация төзекләндеру өлкәсендә зыян китерү (зыян) куркынычлары белән идарә итү нигезендә контроль алыш бара.

2.2. Төзекләндеру өлкәсендә контрольдә тотканда закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерү (зыян китерү) куркынычларын идарә итү максатларында өлгө Нигезләмәнен 1.7 пунктында каралган мондый контроль объектлары "Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында" 31.07.2020 № 248-ФЗ Федераль закон нигезендә куркыныч категорияләренә кертелергә тиеш.

2.3. Төзекләндеру өлкәсендә контроль объектларын (алга таба - контроль объектларын) өлгө Нигезләмәнен 1.7 пунктында каралган администрация тарафыннан билгеле бер куркыныч категориясенә кертү, өлгө Нигезләмәгә 1 нче күшымта нигезендә, төзекләндеру өлкәсендә муниципаль контроль гамәлгә ашырганда, тиешле объектларны билгеле бер куркыныч категориясенә кертү критерийларына ярashлы рәвештә башкарыла.

Контроль объектларын куркыныч категорияләренә кертү һәм контроль объектларына бирелгән куркыныч категорияләрен үзгәрту хакимият боерыгы белән башкарыла.

Идарә контроль объектларын куркыныч категорияләренә керткәндә шул исәптән:

- 1) Бердәм дәүләт күчемсез милек реестрындагы мәгълүматлар;
- 2) контрольдә тотылган затлар белән үзара бәйләнешсез контроль чараларын башкарырга вәкаләтле вазыйфаи затлар тарафыннан алынган мәгълүматлар;
- 3) хакимияттәге башка мәгълүматлар.

2.4. Администрация тарафыннан бирелгән куркыныч категориясенә бәйле рәвештә планлы контроль чаралар үткәрү тубәндәгә вакыт аралыгы белән башкарыла:

- 1) югары куркыныч категориясенә кертелгән контроль объектлар өчен, 2 елга бер тапкыр;
- 2) Уртача куркыныч категориясенә кертелгән контроль объектлары өчен 3 елга бер тапкыр.

Тубән куркыныч категориясенә кертелгән контроль объектларына карата планлы контроль чаралары үткәрелми.

Контроль объектларын түбән куркыныч категориясенә керту түрүнда Карап кабул итү таләп ителми.

2.5. Еллық планлы контроль чараптар планнарына контроль чараптар көртөлөргө тиеш, алар өчен еллық планны ғамәлгә ашыру елында соңғы планлы контроль чараны үткөрү тәмамланғаннан соң, категориягә көртөлгөн контроль объектлар өчен вакыт чоры тәмамлана:

- 1) югары куркыныч, ким дигендә 2 ел;
- 2) Уртаса куркыныч, ким дигендә 3 ел.

Әгәр элек контроль объектларына карата планлы контроль чараптар үткөрелмәгән булса, еллық планга контроль объектлары юридик затның яки гражданның контроль объектына милек хоқуқы барлықта килгән көннән соң бер ел узгач, ә янәшәдәге территорияләр очрагында - төзекләндөрү кагыйдәләре нигезендә янәшәдәге территорияне тоту буенча бурыч барлықта килгән көннән көртөлөргө тиеш.

2.6. Контроль объектының Хоқук иясе соравы буенча, сорай килгәннән соң 15 көннән дә артмаган вакытта контрольне башкарырга вәкаләтле вазифаи затлар аңа контроль объектына бирелгән куркыныч категориясе түрүнде мәгълүмат, шулай ук мондый объектны билгеле бер куркыныч категориясенә көрткәндә кулланылган мәгълүмат бире.

Контроль объектының Хоқук иясе хакимияткә контроль объектына элек бирелгән куркыныч категориясен үзгәртү түрүнде гариза бирергә хоқуклы.

2.7. Администрация куркыныч категорияләре бирелгән контроль объектлары исемлеген алып бара (алга таба контроль объектлары исемлеге). Контроль объектларын контролю объектлары исемлегенә керту өлгө Нигезләмәнең 2.3 пункттында курсәтелгән Администрация боерыгына ярашлы рөвештә башкарыла.

Риск категорияләре курсәтелгән контролю объектлары исемлеге хакимиятнен рәсми сайтында Интернет мәгълүмати-телеинформация чөлтәрендә (алга таба хакимиятнен рәсми сайты) контролю эшчәнлегенә багышланған махсус бүлектә урнаштырыла. Махсус бүлеккә көрү хакимиятнен рәсми сайтының төп (теп) битеннән башкарылырга тиеш.

- 2.8. Контроль объектлары исемлегендә түбәндәгө мәгълүмат бар:
  - 1) контролю объектын идентификацияләүче мәгълүмат (контроль объектының урнашкан урыны адресы, кадастр номеры (әгәр булса), контролю объектын идентификацияләүче башка билгеләр (көрәк булганда));
  - 2) бирелгән куркыныч категориясе;
  - 3) контролю объектына куркыныч категориясен бирү түрүнда карап реквизитлары.
    3. Закон белән саклана торган кыйммәтлөргө зыян китерү (зыян) куркынычларын профилактикалау
      - 3.1. Администрация төзекләндөрү өлкәсендә контролюне профилактик чараптар үткөрү аша ғамәлгә ашыра.

3.2. Профилактика чараптары хакимият тарафыннан контролльдә тотылган

затларның мәжбүри таләплөрне намуслы үтөвен стимуллаштыру, мәжбүри таләплөрне бозуга һәм (яки) закон белән саклана торган кыйммәтлөргә зыян китерергә сәләтле шартларны, сәбәплөрнө һәм факторларны бетерү һәм мәжбүри таләплөрне контролъдә тотылган затларга, аларны үтәу ысулларына житкөрү максатларында гамәлгә ашырыла.

3.3. Төзөту өлкәсендә контроль үткәргендә зыян китерү (зыян китерү) куркынычын киметүгә юнәлдерелгән профилактик чараплар үткөрү контроль чараплар үткөрүгә карата өстенлекле булып тора.

3.4. Профилактика чараплары Россия Федерациясе Хәкүмәте билгеләгән тәртиптә расланган закон белән саклана торган кыйммәтлөргә зыян китерү (зыян китерү) куркынычларын профилактикалау программыны нигезендә гамәлгә ашырыла, шулай ук зыян китерү куркынычларын профилактикалау программынында карапмаган профилактика чараплары да үткөрелергә мөмкин.

Әгәр контроль объектлары закон белән саклана торган кыйммәтлөргә зыян (зыян) китерүнен турыдан-туры куркынычы булып тора яки андый зыян китерелгән икән, контролъдә тотарга вәкаләтле вазыйфаи зат бу хакта Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Узеевка авыл жирлеге башлыгына карап кабул итү өчен шунда ук мәгълүмат жибәрә контроль чараплар.

3.5. Администрация төзекләндерү өлкәсендә контроль үткәргендә түбәндәгә профилактика чараплары үткөрелергә мөмкин:

- 1) мәгълүмат бирү;
- 2) хокукны куллану практикасын гомумиләштерү;
- 3) кисәтүләр иғълан итү;
- 4) консультация бирү;
- 5) профилактик визит.

3.6. Мәгълүматлаштыру мәжбүри таләплөрне үтәу мәсьәләләре буенча хакимият тарафыннан хакимиятнен рәсми сайтында контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә, массакүләм мәгълүмат чарапларында, контролъдә тотылган затларның шәхси кабинетлары аша дәүләт мәгълүмат системаларында (алар булганда) һәм башка формаларда урнаштыру юлы белән башкарыла.

Администрация хакимиятнен рәсми сайтында контроль эшчәнлегенә багышланган махсус бүлектә "Россия Федерациясендә дәүләт контроле (кузәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында" 31.07.2020 ел, 248-ФЗ номерлы Федераль законның 46 статьясының 3 өлешиндә каралган мәгълүматларны урнаштырырга һәм актуаль хәлдә тотарга тиеш.

Администрация шулай ук Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Узеевка авыл жирлеге халкына гражданнарның жыелышларында һәм конференцияләрендә контроль объектларына куела торган мәжбүри таләпләр, аларның куркыныч критерийларына туры килүе, шулай ук контроль объектларына карата үткөрелә торган контроль чарапларның төрлөре, эчтөлөгө һәм интенсивлиге турында, аларны тиешле куркыныч категориясенә кертүдән чыгып, хәбәр итәргә

хокуклы.

3.7. Хокукны куллану практикасын гомумиләштерү хакимият тарафыннан үткөрелгөн контроль чаралар һәм аларның нәтижәләре турында мәгълүмат жыю һәм анализлау аша башкарыла.

Хокукны куллану практикасын гомумиләштерү нәтижәләре буенча, контрольдә тотарга вәкаләтле вазыйфаи затлар ел саен тәзекләндерү өлкәсендә контролнә гамәлгә ашыру буенча хокукны куллану практикасын гомумиләштерү нәтижәләрен үз эченә алган һәм хакимият башлыгы имзаган хакимият боерыгы белән расланган доклад әзерли. Әлеге доклад хисап елыннан соң киләсе елның 1 июленә кадәр хакимиятнең рәсми сайтында контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә урнаштырыла.

3.8. Мәжбүри таләпләрне бозуның рәхсәт ителмәве турында кисәту һәм мәжбүри таләпләрне үтәүне тәэммин иту буенча чаралар күрү тәкъдиме контролльдә тотылган затка мәжбүри таләпләрне бозу турында яки мәжбүри таләпләрне бозу билгеләре турында мәгълүмат булгандан һәм (яки) мәжбүри таләпләрне бозу зыян китергән (зыян китергән) дигән мәгълүмат расланмаган очракта игълан ителә закон белән саклана торган кыйыммәтләргә яки закон белән саклана торган кыйыммәтләргә зыян китерү куркынычы тудырды. Кисәтүләр Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Узеевка авыл жирлеге башлыгы тарафыннан күрсәтелгән мәгълүматларны алганнын соң 30 көннән дә соңга калмыйча игълан ителә (имзалана). Кисәту язма яки электрон документ формасында ясала һәм контролльдә тотылган зат адресына жибәрелә.

Мәжбүри таләпләрне бозуның рәхсәт ителмәве турында кисәту Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының 31.03.2021 N 151 "контроль (кузәтчелек) органы тарафыннан кулланыла торган документларның типовой формалары турында"ты боерыгы белән расланган формага ярашлы рәвештә рәсмиләштерелә.

Мәжбүри таләпләрне бозуга юл куймау турында игълан ителгән кисәтүләр теркәлү номеры белән кисәтүләрне исәпкә алу журнальында теркәлә.

Хакимият тарафыннан мәжбүри таләпләрне бозуны рәхсәт итмәү турында кисәту игълан ителгән очракта, контролльдә тотылган зат күрсәтелгән кисәтүгә каршы килергә хокуклы. Кисәтүгә каршылык администрация тарафыннан алынган көннән алып 30 көн эчендә карала. Контрольдә тотылган кешегә каршылыкны язма формада яки электрон документ формасында карау нәтижәсендә каршылык белән килешү яки риза булмау турында мәгълүмат белән жавап жибәрелә. Каршылык белән риза булмаган очракта, жавапта тиешле нигезләмәләр күрсәтелә.

3.9. Контрольнәнгән затларга консультацияне контролльдә тотарга вәкаләтле вазыйфаи зат телефон аша, видео-конференц-элемтә аша, шәхси кабул итүдә яки профилактик чаралар, контроль чаралар үткәрү барышында башкара һәм 15 минуттан артмаска тиеш.

Гражданнарны шәхси кабул итүне Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Узи авыл жирлеге башлыгы һәм (яки) контролльдә тотарга вәкаләтле вазыйфаи зат үткәрә. Кабул иту урыны, шулай ук кабул иту өчен билгеләнгән көннәр һәм сәгатьләр турында мәгълүмат хакимиятнең рәсми сайтында контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә урнаштырыла.

Консультация түбәндәгे мәсьәләләр буенча телдән яки язма рәвештә башкарыла:

- 1) төзекләндерү өлкәсендә контроль оештыру һәм гамәлгә ашыру;
- 2) өлеге Нигезләмәдә билгеләнгән контроль чарапарны гамәлгә ашыру тәртибе;
- 3) контрольдә тотарга вәкаләтле вазифаи затларның гамәлләрене (гамәлсезлегене) шикаять бирү тәртибе;
- 4) контроль чарапар кысаларында хакимият тарафыннан үтәлгән мәжбүри таләпләр булган норматив хокукый актлар (аларның аерым нигезләмәләре) турында мәғълүмат алу.

Контрольдә тотылган затларга телдән консультация бирү шулай ук гражданнар җыеннарында һәм конференцияләрендә дә башкарыла ала.

3.10. Язма рәвештә консультацияне контрольдә тотарга вәкаләтле вазифаи зат түбәндәгे очракларда башкара::

- 1) контрольдә тотылган кеше консультация мәсьәләләре буенча язма жавап бирү турында язма запрос тәкъдим итә;
- 2) консультация вакытында бирелгән сорауларга телдән жавап бирү мөмкин түгел;
- 3) сорауларга жавап өстәмә мәғълүмат соравын таләп итә.

Консультация биргәндә, контрольдә тотарга вәкаләтле вазифаи зат Россия Федерациясе законнары нигезендә көрү чикләнгән мәғълүматның конфиденциальлеген сакларга тиеш.

Консультация барышында конкрет контроль чараны, контрольдә тотарга вәкаләтле вазыйфаи затларның, контроль чарада катнашучыларның карарларын һәм (яки) гамәлләрен, шулай ук контроль чара кысаларында үткәрелгән экспертиза, сынау нәтижәләрен бәяләүне үз эченә алган мәғълүмат бирелә алмый.

Консультация барышында контрольдә тотарга вәкаләтле вазифаи затка билгеле булган мәғълүмат, мәжбүри таләпләрне үтәү мәсьәләләре буенча контрольдә тотылган затны бәяләү максатыннан, хакимият тарафыннан кулланыла алмый.

Контрольне башкарырга вәкаләтле вазифаи затлар тарафыннан консультацияләрне исәпкә алу журналы алып барыла.

Контрольдә тотылган затларның һәм аларның вәкилләренең администрациягә биш һәм аннан да күбрәк бертәрле мәрәжәгатьләре көргөн очракта, консультацияләр хакимиятнең рәсми сайтында контроль эшчәнлегенә багышланган махсус бүлектә, Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Узеевка авыл жирлеге башлыгы яисә контрольдә тотарга вәкаләтле вазыйфаи зат тарафыннан имзаланган язма аңлатма үрнаштыру юлы белән башкарыла.

3.11. Профилактик визит контрольдә тотылган затның эшчәнлеген гамәлгә ашыру урыны буенча профилактик әңгәмә формасында яки видео-конференц-элемтә куллану юлы белән үткәрелә.

Профилактик визит барышында контрольдә тотыла торган зат аның әшчәнлегенә яки аңа караган контроль объектларына күелгән мәжбүри таләпләр, аларның куркыныч критерийларына туры килүе, куркыныч категориясен киметүнең нигезләре һәм киңәш ителә торган ысуллары, шулай ук контроль объектларына карата аларны тиешле категориягә көртүдән чыгып үткәрелә торган контроль чарапларның тәрләре, эчтәлеге һәм интенсивлыгы турында хәбәр ителә куркыныч.

Профилактик визит үткәргендә контрольдә тотылган затларга мәжбүри таләпләрне бозуны бетерү турында күрсәтмәләр бирелми. Контрольдә тотылган кешенең профилактик визит барышында алган аңлатмалары тәкъдим итү характерында.

Мәжбүри профилактик визит югары куркыныч категориясенә караган контроль объектларына карата эшчәнлекне гамәлгә ашыруга көрешүче контрольдә тотылган затларга карата үткәрелә.

Контрольдә тотылган кешегә мәжбүри профилактик визит үткәру турында контрольне башкарырга вәкаләтле вазифаи зат аны уздыру датасына кадәр биш эш көненнән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

Мәжбүри профилактик визит үткәру турында белдерү язма рәвештә төзелә.

Мәжбүри профилактик визит үткәру турында белдерү контрольдә тотылган зат адресына "Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында" Федераль законның 21 статьясындагы 4 өлешендә билгеләнгән тәртиптә жиберелә.

Контрольдә тотылган кеше мәжбүри профилактик визит үткәрудән баш тартырга хокуклы, бу хакта администрациягә ул уздырылғанчы өч эш көненнән дә соңга калмыйча хәбәр итә.

Мәжбүри профилактик визитны үткәру вакыты контрольдә тотарга вәкаләтле вазифаи зат тарафыннан билгеләнә һәм бер эш көненнән артмаска тиеш.

4. Контроль чарапларны һәм контроль гамәлләрне гамәлгә ашыру

4.1. Төзәту өлкәсендә контроль гамәлгә ашырганда администрация тарафыннан күрсәтелгән чараплар кысаларында түбәндәге контроль чараплар һәм контроль гамәлләр үткәрелергә мөмкин:

1) инспекция визиты (мәжбүри таләпләргә ярашлы рәвештә контрольдә тотыла торган зат (аның филиаллары, вәкиллекләре, аерым структур бүлекчәләре) урнашкан урында булырга тиешле документларны карау, сораштыру, таләпләр кую, язма аңлатмалар алу, инструменталь тикшерү аша);

2) рейд тикшерүе (тикшерү, сораштыру, язма аңлатмалар алу, документлар таләп итү, инструменталь тикшерү, сынау, экспертиза аша);

3) документаль тикшерү (язма аңлатмалар алу, документлар таләп итү, экспертиза аша);

4) күчмә тикшерү (тикшерү, сораштыру, язма аңлатмалар алу, документлар таләп итү, инструменталь тикшерү, сынау, экспертиза аша);

5) мәжбүри таләпләрнең үтәлешен күзәту (төзекләндерү өлкәсендә контроль

объектлары турындағы мәгълүматларны жыю һәм анализлау аша, шул исәптән ведомствоара мәгълүмати үзара хезмәттәшлек барышында килгән мәгълүматларны, мәжбүри таләпләрне үтәу қысаларында контрольдә тотылган затлар, шулай ук дәүләт һәм муниципаль мәгълүмат системаларында булган мәгълүматларны, "Интернет" чөлтәреннән алынган мәгълүматларны, башка һәркемгә ачык булган мәгълүматларны, шулай ук автомат режимда эшләүче хокук бозуларны теркәүнен фото функцияләре булган техник чарапарын кулланып алынган мәгълүмат- һәм кино тәшерү, видеоязмалар);

6) күчмә тикшеру (тикшеру, инструменталь тикшеру (видеоязма кулланып), сынау, экспертиза аша).

Әлеге пунктта караптаган контроль чарапар һәм күрсәтелгән чарапар қысаларында контроль гамәлләр тәрләре конкрет контроль объектының әлеге Нигезләмәгә N 1 күшымтасына ярашлы рәвештә билгеле бер куркыныч категориясенә каравына бәйле рәвештә дифференциацияләнми.

4.2. Мәжбүри таләпләрне үтәүне қүзәту һәм күчмә тикшеру хакимият тарафыннан контрольдә тотылган кешеләр белән аралашмыйча үткәрелә.

4.3. Әлеге Нигезләмәнен 4.1 пункттының 1-4 пунктчаларында күрсәтелгән контроль чарапар планлы һәм планнан тыш чарапар формасында үткәрелә.

4.4. Төзекләндөрү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру қысаларында тубәндәге планлы контроль чарапар үткәрелергә мөмкин:

1) инспекция визиты;

2) рейд тикшерүе;

3) документаль тикшерү;

4) күчмә тикшерү;

4.5. Төзекләндөрү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру қысаларында тубәндәге планнан тыш контроль чарапар үткәрелергә мөмкин:

1) инспекция визиты;

2) рейд тикшерүе;

3) документаль тикшерү;

4) күчмә тикшерү;

5) мәжбүри таләпләрне үтәүне қүзәту;

6) күчмә тикшерү.

4.6. Контрольдә тотылган затлар белән үзара эш итү буенча контроль чарапар үткәру өчен нигез булып:

1) хакимиятнең гражданнарның һәм оешмаларның мөрәжәгатьләре

(гаризалары), дәүләт хакимияте органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан, массакуләм мәгълүмат чарапарыннан көргөн очракта закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерү (зыян китерү) түрүнда яки зыян китерү (зыян китерү) куркынычы түрүнда белешмәләре булу, шулай ук контроль чарапар, шул исәптән үзара хезмәттәшлексез контроль чарапар үткөрү нәтижәсендә шундый мәгълүмат алу, шул исәптән башка контрольдә тотылган затларга карата үткәрелгәннәр дә;

2) контроль объектының мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары тарафыннан расланган параметрларга туры килүен яки контроль объектының мондый параметрлардан тайпылыуын ачыклау;

3) контроль чарапарны үткөрү планына көртөлгөн контроль чарапарны үткөрү срокларының килүе;

4) Россия Федерациясе Президентының йөклөмәсе, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең конкрет контрольдә тотылган затларга карата контроль чарапар үткөрү түрүндагы йөклөмәсе;

5) прокуратура органнарына көргөн материаллар һәм мәрәҗәгатьләр буенча законнарының үтәлешен, кеше һәм гражданының хокуклары һәм ирекләре үтәлешен күзәту қысаларында контроль чара үткөрү түрүнда прокурор таләбе;

6) мәжбүри таләпләрне ачыкландырылган бозуны бетерү түрүндагы курсәтмәне үтәү срого тәмамлану - контрольдә тотылган зат тарафыннан бирелгән курсәтмәдә карапланған документлар һәм мәгълүматлар бирелмәгән очракта яки тәкъдим ителгән документлар һәм мәгълүматлар нигезендә мәжбүри таләпләрне ачыкландырылган бозуны бетерү түрүндагы курсәтмәнең үтәлеше түрүнда нәтижә ясау мөмкин булмаган очракта.

4.7. Мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары әлеге Нигезләмәгә N 2 күшүмтасында курсәттелгән.

Мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары исемлеге хакимиятнең рәсми сайтында контроль эшчәнлеккә багышланган маҳсус бүллектә урнаштырыла.

4.8. Контрольләнгән кеше белән хезмәттәшлек иткәндә үткәрелә торган контроль чарапар хакимиятнең контроль чараны үткөрү түрүндагы боерыгы нигезендә үткәрелә.

4.9. Хакимиятнең закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерү (зыян китерү) яки зыян китерү (зыян китерү) куркынычы түрүндагы мәгълүматлар нигезендә контроль чараны үткөрү түрүнда боерыгы кабул ителгән очракта яки контрольдә тотыла торган затның эшчәнлек параметрларын билгеләү очрагында, аларның туры килүе яки алардан тайпылыу мәжбүри таләпләрне бозу куркынычының расланган индикаторлары буенча контроль чараны үткөрү өчен нигез булып тора, мондый боерык контрольгә алырга вәкаләтле вазифаи затның мотивацияле тәкъдиме нигезендә кабул ителә, контроль чара үткөрү түрүнда.

4.10. Контрольдә тотыла торган затлар белән үзара бәйләнешсез үткәрелүче контроль чарапары Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районаны Иске Узеевка авыл жирлеге башлыгы йөклөмәсе нигезендә, хакимият эш планнарында, шул исәптән "дәүләт контроле (кузәтчелеге) түрүнда" 31.07.2020 ел, 248-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очракларда һәм Россия Федерациясендә

муниципаль контроль.

4.11. Гражданнарга, юридик затларга һәм шәхси эшмәкәрләргә карата контроль чаралары "Россия Федерациясендә дәүләт контроле (кузәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында" 31.07.2020 № 248-ФЗ Федераль закон нигезендә контролълек итәргә вәкаләтле вазыйфаи затлар тарафыннан үткәрелә.

4.12. Администрация тәзекләндерү өлкәсендә контроль оештырганда һәм гамәлгә ашырганда, ведомствоара мәгълүмати хәзмәттәшлек кысаларында, шул исәптән электрон формада, әлеге документлар һәм (яки) мәгълүматлар карамагында булган башка органнардан яки курсәтелгән органнарга буйсынуучы оешмалардан түләүсез нигездә документлар һәм (яки) мәгълүматлар ала. Курсәтелгән документлар һәм (яисә) мәгълүматлар исемлеге, аларны тапшыру тәртибе һәм вакыты Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 19.04.2016 елның 724-р номерлы расланган боерыгы белән дәүләт контроле (кузәтчелеге) органнары, башка дәүләт органнарыннан, органнарыннан тикшерүләр оештырганда һәм үткәргендә муниципаль контроль органнары тарафыннан ведомствоара мәгълүмати үзара хәзмәттәшлек кысаларында сорала һәм алына торган документлар һәм (яисә) мәгълүмат исемлеге белән билгеләнгән жирле үзидарә яки дәүләт органнарына яки жирле үзидарә органнарына буйсынуучы оешмалар, әлеге документлар һәм (яисә) мәгълүмат, шулай ук контроль (кузәтчелек) органнары тарафыннан башка органнардан яисә әлеге документлар һәм (яисә) белешмәләр карамагында булган оешмалардан дәүләт контроле (кузәтчелеге) төрләрен, муниципаль контроль төрләрен оештырганда һәм гамәлгә ашырганда контроль (кузәтчелек) органнарыннан алынган документлар һәм (яисә) мәгълүматларны ведомствоара мәгълүмати үзара бәйләнеш кысаларында бирү кагыйдәләре, "дәүләт контролен (кузәтчелеген), муниципаль контрольне гамәлгә ашыру кысаларында ведомствоара мәгълүмати хәзмәттәшлек турында" Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 06.03.2021 № 338 карары белән расланган.

4.13. Юридик затларга, шәхси эшмәкәрләргә һәм гражданнарга карата планлы контроль чаралары чираттагы календарь елга планлы контроль (кузәтчелек) чараларын үткәру планын формалаштыру, аны прокуратура органнары белән килештерү, аңа керту һәм аннан контроль чараларны чыгару кагыйдәләренә ярашлы рәвештә эшләнә торган планлы контроль чараларын үткәрүненең еллык планнары нигезендә үткәрелә (кузәтчелек) ел дәвамында чаралар, "чираттагы календарь елга планлы контроль (кузәтчелек) чараларын үткәру планын формалаштыру, аны прокуратура органнары белән килештерү, аңа ел дәвамында контроль (кузәтчелек) чараларын керту һәм аннан чыгару тәртибе турында" Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 31.12.2020 № 2428 карары белән расланган, әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алып.

4.14. Бу очракта шәхси эшмәкәр, контролъдә тотыла торган затлар булган граждан хакимияткә контроль чараны үткәргендә катнашу мәмкин түгеллеге турында мәгълүмат бирергә хокуклы, шуңа бәйле рәвештә контроль чараны үткәру хакимият тарафыннан шәхси эшмәкәрнен, гражданның әлеге мөрәжәгате өчен сәбәп булган шартларны бетерү өчен кирәклө вакытка күчерелә (эмма 20 көннән артык түгел), бер үк вакытта тубәндәге шартларны үтәү карала:

1) контрольдә тотыла торган затның яки аның вәкилененең булмавы контроль чараны үткәргендә контролъдә тотарга вәкаләтле вазифаи затның контроль чараны үткәру турында тиешенчә хәбәр итеплән очракта контроль чараны үткәргендә мәжбүри таләпләрне үтәүне бәяләвенә комачауламый;

2) закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерүненең яки зыян

китеңүнен тұрыдан-туры куркының билгелөренең булмавы;

3) контроль чараны ұтқергендә контрольдә тотылған кешенең булмавының (контрольдә тотылған кешенең авыруы, аның командировкасы һ.б.) житди сәбәплөре бар.

4.15. Күчмә тикшеруне ұтқеру вакыты 10 әш көненнән артмаска тиеш.

Бер кече әшмәкәрлек субъектына карата күчмә тикшеру барышында хезмәттәшлек итүнең ғомуми вакыты кече предприятие өчен 50 сәгаттән һәм микропредприятие өчен 15 сәгаттән артмаска тиеш.

Россия Федерациясенең берничә субъекты территориясендә үз әшчәнлеген алып баручы оешмага карата күчмә тикшеру ұтқеру вакыты һәр филиал, вәкиллек, оешманың аерым структур бүлекчәсе яки җитештеру объекты буенча аерым билгеләнә.

4.16. Контрольлек итәргә вәкаләтле вазыйфаи затлар һәм контроль гамәлләр башкаруға жәлеп ителгән затлар тарафынан мәжбүри таләпләрне үтәу (бозу) дәлилләрен теркөү өчен контроль чараптар ұтқеруның барлық очракларында да контрольлек иту чарапарының ұтқеруге вәкаләтле вазыйфаи затлар тарафынан ұтқерелүче фотога төшеру, аудио - һәм видеоязмалар, геодезия һәм картометрия үлчәуләре кулланылырга мөмкин чараптар. Фотога төшеру, Аудио - һәм видеоязма, геодезия һәм картометрия үлчәуләре һәм бу максатлар өчен кулланылган техник чараптар турында мәғълұмат контроль чара нәтижәләре буенча тәзелгән актта һәм контроль чара қысаларында ұтқерелә торған контроль гамәл нәтижәләре буенча тәзелгән протоколда чагыла.

4.17. Контроль чара нәтижәләренең контрольдә тотылған зат тарафынан мәжбүри таләпләрне үтәүне бәяләу, мәжбүри таләпләрне бозуларны кисәту һәм (яки) аларны бозуларны тұктату өчен шартлар тудыру, бозылған хәлне торғызу, вәкаләтле органнарга яки вазыйфаи затларга жағаптылықта тарту турындағы мәсьәләне карау өчен мәғълұмат жибәру һәм (яки) хакимиятнең 2 статьяның 2 өлешиндә қаралған чарапарны куллануы көрө "Россия Федерациясендә дәүләт контроле (құзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында" 2020 елның 31 июлендеге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 90 нчы карары.

4.18. Контроль чара тәмамланғаннан соң, контроль чара акты тәзелә. Әгәр мондый чара нәтижәләре буенча мәжбүри таләпләрне бозу ачыкланса, актта нинди мәжбүри таләп бозылғанлығы, нинди норматив хокукий акт һәм аның структур берәмлеге белән билгеләнгәнлеге күрсәтелә. Контроль чара тәмамланғанчы ачыкланған бозуны бетергән очракта, актта аны бетеру факты күрсәтелә. Мәжбүри таләпләрне бозуның дәлиле булған документлар, башка материаллар актка күшүлірга тиеш. Контроль чараны ұтқергендә тутырылған тикшеру көгазыләре актка күшyла.

Актны рәсмиләштеру, әгәр актны рәсмиләштерүнен башка тәртибе Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафынан билгеләнмәгән булса, мондый чара тәмамланған көнне контроль чара уздырылған урында башкарыла.

Прокуратура органнары белән килешенгән контроль чара акты, ул рәсмиләштерелгәннән соң ук, контроль (құзәтчелек) чарапарының бердәм реестры аша прокуратура органнарына жибәрелә.

4.19. Контроль чаралар тұрында мәгълұмат контроль (күзәтчелек) чараларының бердем реестрында урнаштырыла.

4.20. Контрольлек итөргө вәкаләтле вазыйфаи затлар тарафыннан башкарыла торған гамәлләр, гамәлләр һәм кабул итеп торған каарлар тұрында контроль (күзәтчелек) чараларының бердем реестрында курсәтелгән гамәлләр һәм каарлар тұрында мәгълұмат урнаштыру, шулай ук аларны контролльдә тотыла торған затларга дәүләт системаларын тәэммин итү өчен кулланыла торған мәгълұмат системаларының мәгълұмати-технологик үзара бәйләнешен тәэммин итүче инфраструктура аша житкери юлы белән хәбәр итеп һәм муниципаль хезмәтләр һәм дәүләт һәм муниципаль функцияләрне үтәу электрон формада, шул исәптән "дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең (функцияләрнең) Бердем порталы" федераль дәүләт мәгълұмат системасы аша (алға таба - дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердем порталы) һәм (яки) дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең төбәк порталы аша.

Эшмәкәрлек эшчәнлеген башкармаган, контрольдә тотыла торған кеше булган граждан контролльдә тотарга вәкаләтле вазыйфаи затлар тарафыннан башкарылғаннары тұрында хәбәр итеп, контролльдә тотылған затның электрон поча адресы тұрында администрациядә мәгълұмат булмау һәм аңа дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердем порталы аша электрон рәвештә документлар жибәрү мәмкінлеге булмаган очракта, документларны көгазьдә йөртүчегә жибәрү юлы белән эш итү һәм кабул итеп торған каарлар (, әгәр кешенең Бердем идентификация һәм аутентификация системасында хисап язмасы булмаса яки ул Бердем идентификация һәм аутентификация системасында теркөлү процедурасын үтүне тәмамламаса). Әлеге граждан администрациягә документларны көгазьдә жибәрергә хокуклы.

2023 елның 31 декабренә кадәр контролльдә тотыла торған затларга контролльдә тотарга вәкаләтле вазыйфаи затлар тарафыннан башкарыла торған гамәлләр һәм кабул итеп торған каарлар тұрында контролльдә тотыла торған затка документлар һәм мәгълұматлар жибәрү, контролльдә тотыла торған затка электрон формада яки контролльдә тотыла торған зат соравы буенча мәгълұмат бирү мәмкін булмаган очракта, поча элемтәсөн кулланып, шул исәптән көгазьдә дә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

4.21. Контроль чараны үткәргендә мәжбүри таләпләрне бозулар ачыкланмаган очракта, бу хакта мәгълұмат контроль (күзәтчелек) чараларының бердем реестрында көртелә. Контрольне гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфаи зат мәжбүри таләпләрне үтәу буенча тәкъдимнәр бирергә, закон белән саклана торған қыйыммәтләргә зиян китерү (зыян китерү) куркынычларын профилактикалауга юнәлдерелгән башка чаралар үткәрергә хокуклы.

4.22. Контроль чарасын үткәргендә контролльдә тотылған зат тарафыннан мәжбүри таләпләрне бозулар ачыкланған очракта, Россия Федерациисе законнарында каралған вәкаләтләр чикләрендә хакимият (контрольне гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфаи зат) :

1) контроль чара акты рәсмиләштерелгәннән соң контролльдә тотылған затка ачыкланған бозуларны бетерү тұрында һәм (яки) закон белән саклана торған қыйыммәтләргә зиян китерүне (зыян китерүне) булдырымау буенча чаралар үткөрү тұрында курсәтмә бирергә;

2) закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерүне (зыян китерүне) булдырмау яисә аны китерүне туктату һәм гражданнарга, оешмаларга закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерү куркынычы (зыян китерү) булу-булмавы һәм аны булдырмау ысууллары турында мәгълүматны теләсә нинди ысуул белән житкерү буенча Россия Федерациясе законнарында каралган чарапарны кичекмәстән кабул итәргә контроль чараасында гражданның, контроль объектына ия булган һәм (яки) файдаланган оешмаларның эшчәнлеге ачыкланды, закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерүнен (зыянның) турыдан-туры куркынычы яки мондай зыянның (зыянның) китерелүе;

3) контроль чара барышында жинаять яки административ хокук бозу билгеләре ачыкланды тиешле мәгълүматны дәүләт органына үз компетенциясенә ярашлы рәвештә яки тиешле вәкаләтләре булганда гаепле затларны закон белән билгеләнгән жаваплылыкка тарту буенча чарапар күрергә жибәрергә;

4) мәжбүри таләпләрнең ачыкланды бозылуларын бетерүне контролъдә тоту, мәжбүри таләпләрнең бозылуларын кисәтү, закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зыян) китерү мәмкәнлеген булдырмау буенча чарапар күрергә, күрсәтмә билгеләнгән срокларда үтәлмәсә, аны үтәүне тәэммин итү буенча чарапар күрергә, әгәр чара законнарда каралган;

5) мәжбүри таләпләрне үтәү буенча кинәшләр бирү, закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерү (зыян китерү) куркынычларын профилактикалауга юнәлдерелгән башка чарапар үткәру мәсьәләсөн карау.

4.23. Тәзекләндеру өлкәсендә контроль алып баручы вазыйфаи затлар билгеләнгән тәртиптә федераль башкарма хакимият органнары һәм аларның территориаль органнары, Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары, хокук саклау органнары, оешмалар һәм гражданнар белән хезмәттәшлек итә.

Контроль чара барышында тәзекләндеру өлкәсендә контролълек итү кысаларында Россия Федерациясе законнары белән административ һәм башка жаваплылык каралган закон таләпләрен бозу ачыкланды очракта, контроль чара актында ачыкланды бозу билгеләре булу турында мәгълүмат күрсәтелә. Контрольдә тотарга вәкаләтле вазифаи затлар өлеге актның күчермәсөн тиешле жаваплылыкка тартуга вәкаләтле хакимият органына жибәрәләр.

5. Контрольлек итәргә вәкаләтле вазыйфаи затларның Администрация каарларына, гамәлләренә (гамәлсезлегенә) шикаять бирү

5.1. Башкарма комитет каарлары, тәзекләндеру өлкәсендә контроль алып барырга вәкаләтле вазыйфаи затларның гамәлләре (гамәлсезлеге) "Россия Федерациясендә дәүләт контроле (кузәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында" 31.07.2020 № 248-ФЗ Федераль законның 9 бүлеге тарафыннан билгеләнгән тәртиптә шикаять итепергә мөмкин.

5.2. Аларның фикеренчә, тәзекләндеру өлкәсендә контроль кысаларында хокуклары һәм законлы мәнфәгатьләре турыдан-туры бозылган контролъдә тотылган затлар судка кадәр шикаять итәргә хокуклы:

- 1) контроль чарапар үткәру турында каарлар;
- 2) контроль чарапар актлары, ачыкланды бозуларны бетерү турында күрсәтмәләр;

3) төзекләндерү өлкәсендә контрольлек итәргә вәкаләтле вазыфай затларның контролль чаралары кысаларында гамәлләре (гамәлсезлекләре).

5.3. Шикаятыне контролльдә тотылган зат дәүләт həm муниципаль хезмәтләрнен бердәм порталын həm (яки) дәүләт həm муниципаль хезмәтләрнең тәбәк порталын кулланып, шикаятыне карауга вәкаләтле органга электрон рәвештә бирә.

Дәүләт яки закон белән саклана торган башка серне тәшкил итүче мәгълүматлар həm документлар булган шикаяты дәүләт həm муниципаль хезмәтләрнен бердәм порталын həm дәүләт həm муниципаль хезмәтләрнең тәбәк порталын кулланмычы, Россия Федерациясенең дәүләт həm закон белән саклана торган сер турындағы закон таләпләрен исәпкә алыш бирелә. Тиешле шикаятыне Аксубай муниципаль районы Иске Узеевка авыл жирлеге башлыгының шәхси кабул итүндә контролльдә тотылган зат шикаятын (документларда) дәүләт яки закон белән саклана торган башка серне тәшкил итүче мәгълүматлар булу-булмавы турында алдан хәбәр итеп бирә.

5.4. Башкарма комитет карапына, аның вазифаи затларының гамәлләренә (гамәлсезлегенә) шикаяты Аксубай муниципаль районының Иске Узеевка авыл жирлеге башлыгы тарафыннан карала.

5.5. Башкарма комитет карапына, аның вазифаи затларының гамәлләренә (гамәлсезлегенә) шикаяты контролльдә тотылган зат үз хокуклары бозылуы турында белгән яки белергә тиеш булган көннән алыш 30 календарь көн эчендә бирелергә мөмкин.

Башкарма комитет күрсәтмәсенә шикаяты контролльдә тотылган кеше күрсәтмәне алганнан соң 10 эш көнө эчендә бирелергә мөмкин.

Шикаяты бирү срокы житди сәбәпләр аркасында узып киткән очракта, бу срокны шикаяты бирүче кешенең үтенече буенча башкарма комитет (шикаятыне карауга вәкаләтле вазифаи зат) кире кайтарырга мөмкин.

Шикаяты биргән кеше, шикаяты буенча карар кабул итегендә, аны тулысынча яки өлешчә кире ала ала. Шул ук вакытта шикаятыне шул ук нигезләр буенча кабат жибәрү рәхсәт ителми.

5.6. Башкарма комитет карапына həm аның вазифаи затларының гамәлләренә (гамәлсезлегенә) шикаяты теркәлгәннән соң 20 эш көнө эчендә каралырга тиеш.

Өгөр аны карау өчен башка органнар карамагында булган мәгълүматларны алу таләп ителсә, шикаятыне карау вакыты Аксубай муниципаль районының Иске Узи авыл жирлеге башлыгы тарафыннан 20 эш көненә озайтылырга мөмкин.

6. Ключевые показатели контроля в сфере благоустройства и их целевые значения

6.1. Төзекләндерү өлкәсендә контролльне гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген həm нәтижәлелеген бәяләү "Россия Федерациясенең дәүләт контроле (кузәтчелеге) həm муниципаль контролль турында" 31.07.2020 ел, 248-ФЗ номерлы Федераль законның 30 статьясы нигезендә башкарыла.

6.2 контроль төренең төп күрсәткечләре һәм аларның максатчан қыйммәтләре, төзекләндеру өлкәсендә контроль өчен индикатив күрсәткечләр өлеге Нигезләмәгә N 3 күшымтасы белән билгеләнгән.

кушымтаN 1

Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы

Иске Узи авыл жирлеге территориясендә

төзекләндеру эшләре алыш бару өлкәсендә

муниципаль контроль турында Нигезләмәгә

**Иске Узи авыл жирлеге администрациясе (муниципаль берәмлек исеме)
төзекләндеру өлкәсендә контроль үткәргәндә төзекләндеру өлкәсендәгә
контроль объектларын билгеле бер куркыныч категориясенә керту
критерийлары**

1. Югары куркыныч категориясенә янәшәдәге территорияләр керә.

2. Уртача куркыныч категориясенә элмә такталар, биналар, корылмалар, Корылмалар фасадлары, кечкенә архитектура формалары, капиталь булмаган стационар булмаган корылмалар һәм корылмалар, мәгълүмат щитлары, күрсәткечләр, саклагыч җайламналар керә.

3. Төзекләндеру өлкәсендәге барлык башка контроль объектлары түбән куркыныч категориясенә керә.

кушымтаN 2

Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы

Иске Узи авыл жирлеге территориясендә

төзекләндеру эшләре алыш бару өлкәсендә

муниципаль контроль турында Нигезләмәгә

**Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Узи авыл жирлеге
башкарма комитеты төзекләндеру өлкәсендә контроль үткәргәндә планнан
тыш тикшерүләр үткәру кирәклеген билгеләү өчен кулланыла торган мәжбүри
таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары**

1. Янәшәдәге территориядә яки гомуми файдаланудагы башка территорияләрдә чүп-чар һәм башка житештерү һәм куллану калдыклары булу.

2. Янәшәдәге территориядә карантин, агулы һәм чүп үләннәре, агач һәм қуакларның кисеп алынган калдыклары бар.

3. Торак булмаган биналар, корылмалар, Корылмалар фасадларында, биналарның башка стеналарында, корылмаларда, корылмаларда, шулай ук төзекләндерүнен башка элементларында һәм жәмәгать урыннарында үз белдеге белән ясалган язулар яки рәсемнәр булуы.

4. Янәшәдәге территорияләрдә гражданнарның ирекле һәм куркынычсыз үтүенә комачаулаучы бозлавык булу.

5. Биналарның, корылмаларның түбәләрендә сосулеклар булуы.

6. Халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәренең мәгариф, сәламәтлек саклау, мәдәният, физик культура һәм спорт, халыкка социаль хәэмәт күрсәту объектларына ирекле керүенә комачаулаучы коймалар булуы.
7. Инженерлык корылмаларын эксплуатацияләү өчен кирәклө мәгълүматны үз эченә алган маҳсус билгеләрне, язуарны юк итү яки заарлау.
8. Жири әшләрен рәхсәтсез яки мондый рәхсәтнең гамәлдә булу вакытыннан артып башкару.
9. Биналарга һәм аларга керү урыннарына ирекле керү өчен, шулай ук ишегалларына ирекле керү өчен, жәяүлеләр иминлеген һәм жәяүлеләр хәрәкәтенең куркынычсызлығын тәэмин итү өчен, шул исәптән инвалидлар һәм халыкның башка аз хәрәкәтләнүче төркемнәре өчен, жири әшләрен башкарғанда киртәләр булдыру.
10. Транспорт чарапарын газонга яки башка яшелләндөрелгән яки рекреацион территориягә урнаштыру, анда транспорт чарапарын урнаштыру төзекләндерү қагыйдәләре белән чиклән.
11. Агачларны һәм қуакларны кисеп алу билеты яки агачларны һәм қуакларны күчереп утыртуга рәхсәтсез, бетерү (жимерү) яки күчереп утырту бары тик шундай документларга ярашлы рәвештә генә башкарлырыга тиеш булган очракларда алып ташлау (жимерү), агачларны һәм қуакларны күчереп утырту.
12. Гомуми файдаланудагы территорияләрдә авыл хужалығы хайваннары һәм кошлары көтүе.

кушымтаN 3
 Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы
 Иске Узи авыл жирлеге территориясендә
 төзекләндерү әшләре алып бару өлкәсендә
 муниципаль контроль турында Нигезләмәгә

1. Территорияне төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольнең төп курсәткечләре

Таблица 1

Төп курсәткечләр	Максатлы мәгънәләр
Территорияне төзекләндерү өлкәсендә ачыкланган закон бозулар арасыннан бетерелгән бозулар проценты	70%
Чираттагы календарь елына планлы контроль чарапарын үткәру планын үтәү проценты	100%
Контроль чарапар үткәргендә муниципаль контроль органы һәм (яки) аның вазифаи затының гамәлләренә (әшсезлегенә) нигезләнгән шикаятьләр проценты	0%
Контроль чарапарның юкка чыгарылган нәтиҗәләре	0%

проценты	
Тиешле административ йогынты чарапары курелмәгән нәтижәле контроль чарапарның проценты	5%
Муниципаль контроль органы материаллары буенча административ жәза билгеләү түрүнде кертелгән суд каарларының проценты	95%
Муниципаль контроль органы тарафыннан чыгарылган административ хокук бозулар түрүндеги эшләр буенча суд тәртибендә гамәлдән чыгарылган каарларының гомуми санының проценты	0%

2. Чаралар үткәру параметрларын характерлаучы индикатив күрсәткечләр

2.1. Территорияне төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контроль гамәлгә ашырганда тубәндәге индикатив күрсәткечләр билгеләнә;

1) хисап чорында үткәрелгән планнан тыш контроль чарапар саны;

2) контроль объектының мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары тарафыннан расланган параметрларга туры килүен ачыклау яки контроль объектының хисап чорында мондый параметрлардан тайпылуын ачыклау нигезендә хисап өчен үткәрелгән планнан тыш контроль чарапары саны;

3) хисап чорында үткәрелгән контроль чарапарның гомуми саны:

4) хисап чорында КНМның hәр тере буенча үзара хәзмәттәшлек белән үткәрелгән контроль чарапар саны;

5) хисап чорында дистанцион хәзмәттәшлек чарапарын кулланып үткәрелгән контроль чарапар саны;

6) хисап чорында үткәрелгән мәжбүри профилактик визитлар саны;

7) хисап чорында игълан ителгән мәжбүри таләпләрне бозуга юл куймау түрүнде кисәтүләр саны;

8) хисап чорында мәжбүри таләпләрне бозуларны ачыклаган контроль чарапар саны;

9) хисап чорында административ хокук бозулар түрүнде эшләр күзгатылган контроль чарапар саны;

10) хисап чорында контроль чарапар нәтижәләре буенча салынган административ штрафлар суммасы;

11) хисап чорында контроль чарапар үткәрүне килештерү түрүнде прокуратура органнарына жибәрелгән гаризалар саны;

12) прокуратура органнары тарафыннан килешүдән баш тартылган контроль

чараларны үткөрүнө килемштерү түрүнда прокуратура органнарына жибәрелгөн гаризалар саны хисап чорында;

- 13) хисап чоры ахырына исәпкә алынган контроль объектларының гомуми саны;
- 14) хисап чоры ахырына куркыныч категорияләренең һәрберсе буенча куркыныч категорияләренең көртөлгөн исәпкә алынган контроль объектлары саны;
- 15) хисап чоры ахырына исәпкә алынган контрольдә тотылган затлар саны;
- 16) хисап чорында контроль чаралар үткөрелгөн исәпкә алынган контрольдә тотылган затлар саны;
- 17) хисап чорында контроль орган тарафыннан карау вакыты бозылган шикаятыләр саны;
- 18) хисап чорында контрольдә тотылган затлар тарафыннан суд тәртибендә жибәрелгөн контроль органнары вазыйфаи затларының караптарын, гамәлләрен (гамәлсезлекләрен) бәхәсләшү түрүнде дәгъва белдерүләре саны;
- 19) хисап чорында контрольдә тотылган затлар тарафыннан суд тәртибендә жибәрелгөн контроль органнары вазыйфаи затларының караптарына, гамәлләрен (гамәлләренең) каршы дәгъва белдерүләре саны;
- 20) муниципаль контроль оештыру һәм гамәлгә ашыру таләпләрен тупас бозып үткөрелгөн һәм нәтижәләре гамәлдә түгел дип танылган һәм (яки) хисап чорында гамәлдән чыгарылган контроль чаралар саны.